

Warszawa, dnia 21 maja 2018 r.

Trybunał Konstytucyjny
Aleja Jana Chrystiana Szucha 12 A
00-918 Warszawa

Wnioskodawca:

Grupa Posłów na Sejm VIII Kadencji

według załączonej listy

reprezentowana przez

posła Bartosza Józwiaka

WNIOSEK GRUPY POSŁÓW NA SEJM
o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej ustawy
z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz
niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 651)

Działając na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 188 pkt 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm., dalej jako "Konstytucja RP"), my niżej podpisani posłowie na Sejm VIII kadencji, wnosimy o stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny, że:

1) art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 651) w zakresie w jakim nowelizuje art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie (Dz.U. z 2017 r. poz. 1295 oraz z 2018 r. poz. 50 i 650) jest niezgodny z art. 9 Konstytucji RP oraz art. 91 ust. 2 w związku z art. 11 i art. 13 Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, sporządzonej w Paryżu dnia 17 października 2003 r. (Dz.U. 2011 nr 172 poz. 1018);

- 2) art. 1 ust. 11 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw w zakresie w jakim nowelizuje art. 32a ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie jest niezgodny z art. 17 Konstytucji RP;
- 3) art. 1 ust. 12 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw w zakresie w jakim nowelizuje art. 33 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie jest niezgodny z art. 58 w związku z art. 2 Konstytucji RP;
- 4) art. 1 ust. 19 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw w zakresie w jakim dodaje art. 42aa pkt. 15 do ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie jest niezgodny z art. 48 Konstytucji RP i z art. 72 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 oraz art. 47 Konstytucji RP.
- 5) art. 1 ust. 22 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw w zakresie w jakim nowelizuje art. 46 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie jest niezgodny z art. 167 Konstytucji RP;
- 6) art. 4 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw w zakresie w jakim nowelizuje art. 15 w ust. 4 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1839 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138) jest niezgodny z art. 31 ust. 1, art. 32 oraz art. 47 Konstytucji RP, a także w zakresie błędów postępowania legislacyjnego jest niezgodny z art. 7, art. 118 ust. 1, art. 119 oraz art. 121 Konstytucji RP.

Do reprezentowania w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym z prawem modyfikowania wniosku oraz udzielania dalszych pełnomocnictw Wnioskodawcy upoważniają posła Bartosza Józwiaka.

UZASADNIENIE

1. Przedmiot kontroli konstytucyjnej

Przedmiotem kontroli wskazanym we wniosku są art. 1 ust. 3, art. 1 ust. 11, art. 1 ust. 12, art. 1 ust. 19, art. 1 ust. 22 oraz art. 4 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 651, zwanej dalej „ustawą”).

1.1. Art. 1 ust. 3 ustawy

Zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy, art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie (Dz.U. z 2017 r. poz. 1295 oraz z 2018 r. poz. 50 i 650; zwanej dalej: Prawo łowieckie) otrzymał brzmienie:

„Art. 9. 1. Ochrona zwierzyny - poza zasadami określonymi w przepisach o ochronie przyrody - obejmuje tworzenie warunków bezpiecznego bytowania zwierzyny, a w szczególności: (...)

2) zakaz – poza polowaniami i odłowami – płoszenia, chwytania, przetrzymywania, ranienia i zabijania zwierzyny;”.

Dotychczas art. 9 ust. 1 pkt 2 Prawa łowieckiego brzmiał:

„Art. 9. 1. Ochrona zwierzyny - poza zasadami określonymi w przepisach o ochronie przyrody - obejmuje tworzenie warunków bezpiecznego bytowania zwierzyny, a w szczególności: (...)

2) zakaz - poza polowaniami i odłowami, *sprawdzianami pracy psów myśliwskich, a także szkoleniami ptaków łowczych i psów myśliwskich, organizowanymi przez Polski Związek Łowiecki* - płoszenia, chwytania, przetrzymywania, ranienia i zabijania zwierzyny;”

Uchwalenie art. 1 ust. 3 ustawy spowodowało, że z art. 9 ust. 1 pkt 2 Prawa łowieckiego usunięte zostały słowa: „sprawdzianami pracy psów myśliwskich, a także szkoleniami ptaków łowczych i psów myśliwskich, organizowanymi przez Polski Związek Łowiecki”.

Art. 9 ust. 1 pkt 2 Prawa łowieckiego w obecnym brzmieniu zakazuje więc płoszenia, chwytania, przetrzymywania, ranienia i zabijania zwierzyny we wszystkich innych przypadkach niż podczas polowań i odłowów. Tym samym od dnia wejścia w życie ustawy (1 kwietnia 2018 r.) dotychczas dozwolone płoszenie, chwytanie, przetrzymywanie, ranienie i zabijanie zwierzyny podczas sprawdzianów pracy psów myśliwskich, szkoleń ptaków łowczych i psów myśliwskich organizowanych przez Polski Związek Łowiecki (dalej: PZŁ) jest zakazane.

1.2. Art. 1 ust. 11 ustawy

Zgodnie z art. 1 ust. 11 ustawy:

- **zmieniono brzmienie art. 32a** Prawa łowieckiego, który określa organy PZŁ i ich kompetencje:

1) w ust. 1 poprzez:

a) zmianę brzmienia pkt 1,

który stanowił, że organem PZŁ jest przede wszystkim: „Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego, jako najwyższa władza Polskiego Związku Łowieckiego, który tworzą, wyłonieni w wyborach pośrednich, przedstawiciele kół łowieckich i przedstawiciele członków niezrzeszonych w kołach łowieckich;”; obecnie przepis ten nie określa kto tworzy Zjazd Delegatów, a wskazuje na jego kompetencje poprzez stwierdzenie, że: „Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego, jako najwyższa władza Polskiego Związku Łowieckiego, który ustala kierunki działania Polskiego Związku Łowieckiego oraz realizuje inne zadania przewidziane statutem;”;

b) zmianę brzmienia pkt 2,

który stanowił, że organem PZŁ jest: „Naczelna Rada Łowiecka, do zadań której należy ustalanie kierunków i planów działalności Polskiego Związku Łowieckiego między Krajowymi Zjazdami Delegatów oraz realizacja innych zadań przewidzianych statu-

tem, oraz Okręgowe Rady Łowieckie;” obecnie przepis ten wskazuje, że organem PZŁ jest „Naczelna Rada Łowiecka, do zadań której należy nadzór nad działalnością Zarządu Głównego oraz realizacja innych zadań przewidzianych statutem;”;

c) zmianę brzmienia pkt 3,

który stanowił jedynie, że organem PZŁ jest: „Zarząd Główny jako organ zarządzający;”, a po zmianach przepis ten wskazuje, że organem PZŁ jest: „Zarząd Główny jako organ zarządzający i reprezentujący Polski Związek Łowiecki na zewnątrz, nadzorujący działalność zarządów okręgowych, a także realizujący inne zadania przewidziane statutem;”;

d) dodanie pkt 6,

wskazującego, że organem PZŁ jest także: „Kapituła Odznaczeń Łowieckich jako organ nadający odznaczenia łowieckie;”;

e) dodanie pkt 7

wskazującego, że organem PZŁ są także: „okręgowe zjazdy delegatów Polskiego Związku Łowieckiego, które realizują zadania przewidziane statutem;”;

f) dodanie pkt 8

wskazującego, że organem PZŁ są także: „zarządy okręgowe jako organy terenowe Zarządu Głównego.”;

2) w ust. 2 poprzez:

wykreślenie wskazania w tym miejscu, że: „Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego reprezentuje Związek na zewnątrz”, co zostało przeniesione do art. 32a ust. 1 pkt 3, a także poprzez dodanie nowej treści, określającej kadencję organów PZŁ, wymienionych powyżej, oprócz Zarządu Głównego i zarządów okręgowych poprzez wskazanie, że: „Kadencja organów Polskiego Związku Łowieckiego, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 4–7, trwa 5 lat. Członkiem organów Polskiego Związku Łowieckiego, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 4–7, można być nie dłużej niż przez dwie rozpoczęte kadencje. Z chwilą objęcia funkcji w organie Polskiego Związku Łowieckiego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 4–7, na drugą kadencję osoba taka traci prawo do bycia ponownie wybraną albo powołaną do tego organu.”;

3) w ust. 3 poprzez:

wykreślenie stwierdzenia, że: „Polski Związek Łowiecki zobowiązany jest posiadać organy kontroli wewnętrznej”, co zostało wskazane w art. 32a ust. 1 pkt 2 poprzez stwierdzenie, że Naczelna Rada Łowiecka sprawuje nadzór nad działalnością Zarządu Głównego oraz poprzez dodanie nowej treści, dotyczącej Krajowego Zjazdu wskazującej, że: „Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego tworzą, wyłonieni w wyborach pośrednich, przedstawiciele kół łowieckich i przedstawiciele członków niezrzeszonych w kołach łowieckich.”;

4) w ust. 4 poprzez:

wykreślenie stwierdzenia, że: „Statut Polskiego Związku Łowieckiego może przewidywać powoływanie innych organów krajowych i okręgowych, które realizują - na terenie swego działania - zadania określone w art. 34”, oraz poprzez dodanie nowej treści dotyczącej składu Naczelnej Rady Łowieckiej brzmiącej: „W skład Naczelnej Rady Łowieckiej wchodzi członkowie wybrani przez okręgowe zjazdy delegatów – po jednym z każdego okręgu.”;

oraz **dodano do art. 32a:**

1) ust. 5 w brzmieniu:

„5. W skład Zarządu Głównego wchodzi:

1) Łowczy Krajowy – powoływany przez ministra właściwego do spraw środowiska spośród trzech kandydatów przedstawionych przez Naczelną Radę Łowiecką i odwoływany przez ministra właściwego do spraw środowiska po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Łowieckiej;

2) członkowie w liczbie od 2 do 4 – powoływani i odwoływani przez ministra właściwego do spraw środowiska na wniosek Łowczego Krajowego.”;

przez co od dnia wejścia w życie ustawy, zmieniono sposób powoływania składu Zarządu Głównego PZŁ, na taki który daje ministrowi do spraw środowiska kompetencje do wybierania jego składu spośród kandydatów przedstawionych przez Naczelną Radę oraz Łowczego Krajowego;

2) ust. 6 w brzmieniu:

„6. W skład zarządu okręgowego wchodzi:

1) łowczy okręgowy – powoływany i odwoływany przez Zarząd Główny;

2) członkowie w liczbie od 2 do 4 – powoływani i odwoływani przez Zarząd Główny na wniosek łowczego okręgowego.”;

przez co określono, że w skład wszystkich zarządów okręgowych wejdą członkowie powoływani i odwoływani przez Zarząd Główny, który z kolei będzie powoływany przez ministra do spraw środowiska;

3) ust. 8 (pomijając w tekście ustawy ust. 7 !!!) w brzmieniu:

„8. W skład Kapituły Odznaczeń Łowieckich wchodzi 11 członków powoływanych przez Naczelną Radę Łowiecką.”;

przez co określono sposób powoływania składu Kapituły Odznaczeń Łowieckich, dając w tym zakresie kompetencje Naczelnej Radzie Łowieckiej;

4) ust. 9 w brzmieniu:

„9. Okręgowy zjazd delegatów tworzą wyłonieni w wyborach bezpośrednich przedstawiciele kół łowieckich i przedstawiciele członków niezrzeszonych w kołach łowieckich.”;

przez co określono kto tworzy okręgowy zjazd delegatów.

1.3. Art. 1 ust. 12 ustawy

Zgodnie z art. 1 ust. 12 ustawy w art. 33 Prawa łowieckiego po ust. 2 dodano ust. 2a-2d oraz zmieniono brzmienie ust. 4.

1) Dodany ust. 2a wskazuje, że w przypadku likwidacji koła łowieckiego, gdy majątek koła łowieckiego nie jest wystarczający na pokrycie zobowiązań koła z tytułu odszkodowań, o których mowa w art. 46 ust. 1 (wynagradzających szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, danielle i sarny oraz przy wykonywaniu polowania) PZŁ odpowiada za te zobowiązania.

2) Dodany ust. 2b wskazuje, że w przypadku uchybienia przez koło łowieckie terminowi, o którym mowa w art. 46c ust. 8 lub art. 46e ust. 3 (termin na wypłatę odszkodowania - 30 dni od dnia otrzymania protokołu z szacowania ostatecznego, od którego nie wniesiono odwołania albo od dnia doręczenia decyzji) PZŁ ponosi solidarną odpowiedzialność za zobowiązania tego koła z tytułu odszkodowań, o których mowa w art. 46 ust. 1

3) Dodany ust. 2c wskazuje, że w przypadku, o którym mowa w dodanym ust. 2a, PZŁ przysługuje roszczenie regresowe do członków zarządu koła łowieckiego oraz że członek zarządu koła może się uwolnić od tej odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że nie ponosi winy za niewywiązanie się przez koło łowieckie z zobowiązania z tytułu odszkodowań, o których mowa w art. 46 ust. 1.

4) Dodany ust. 2d. wskazuje, że w przypadku, o którym mowa w ust. 2b, PZŁ przysługuje natomiast roszczenie regresowe do koła łowieckiego.

5) Zmiana brzmienia ust. 4 polegała na dookreśleniu, że to zarządy okręgowe koordynują i nadzorują działalność kół łowieckich oraz członków - osób fizycznych niezrzeszonych w kołach łowieckich.

Po zmianach cały artykuł otrzymał brzmienie:

„Art. 33. 1. Koła łowieckie zrzeszają osoby fizyczne i są podstawowym ogniwem organizacyjnym w Polskim Związku Łowieckim w realizacji celów i zadań łowiectwa.

2. Koła łowieckie posiadają osobowość prawną i ponoszą odpowiedzialność za swoje zobowiązania.

2a. W przypadku likwidacji koła łowieckiego, gdy majątek koła łowieckiego nie jest wystarczający na pokrycie zobowiązań koła z tytułu odszkodowań, o których mowa w art. 46 ust. 1, Polski Związek Łowiecki odpowiada za te zobowiązania koła łowieckiego.

2b. W przypadku uchybienia przez koło łowieckie terminowi, o którym mowa w art. 46c ust. 8 lub art. 46e ust. 3, Polski Związek Łowiecki ponosi solidarną odpowiedzialność za zobowiązania tego koła z tytułu odszkodowań, o których mowa w art. 46 ust. 1.

2c. W przypadku, o którym mowa w ust. 2a, Polskiemu Związkowi Łowieckiemu przysługuje roszczenie regresowe do członków zarządu koła łowieckiego. Członek zarządu ko-

ła łowieckiego może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w zdaniu poprzednim, jeżeli wykaże, że nie ponosi winy za niewywiązanie się przez koło łowieckie z zobowiązania z tytułu odszkodowań, o których mowa w art. 46 ust. 1.

2d. W przypadku, o którym mowa w ust. 2b, Polskiemu Związkowi Łowieckiemu przysługuje roszczenie regresowe do koła łowieckiego.

3. Osobowość prawną koła łowieckie nabywają i tracą z dniem nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim.

4. Zarządy okręgowe koordynują i nadzorują działalność kół łowieckich oraz członków - osób fizycznych niezrzeszonych w kołach łowieckich.

5. Organy, o których mowa w ust. 4, uchylają, w ramach nadzoru, sprzeczne z prawem bądź statutem Polskiego Związku Łowieckiego uchwały kół łowieckich.

6. W sprawach utraty członkostwa w kole łowieckim, nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego albo od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne stronom postępowania przysługuje, w terminie 14 dni od otrzymania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, odwołanie do sądu okręgowego, z zastrzeżeniem art. 42da ust. 3. Od orzeczenia sądu okręgowego kasacja nie przysługuje.”.

1.4. Art. 1 ust. 19 ustawy w zakresie w jakim dodaje art. 42aa pkt 15

Zgodnie z art. 1 ust. 19 ustawy w Prawie łowieckim po art. 42a dodaje się art. 42aa i art. 42ab. Dodany art. 42aa pkt 15 otrzymał brzmienie:

„Art. 42aa. Zabrania się: (...)

15) wykonywania polowania w obecności lub przy udziale dzieci do 18. roku życia.”.

Tym samym od 1 kwietnia 2018 r. zakazane jest polowanie nie tylko przy udziale, ale i samej obecności osób, które nie ukończyły 18. roku życia.

1.5. Art. 1 ust. 22 ustawy

Zgodnie z art. 1 ust. 22 ustawy art. 46 Prawa łowieckiego otrzymał brzmienie:

„Art. 46. 1. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego jest obowiązany do wynagradzania szkód wyrządzonych:

1) w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny;

2) przy wykonywaniu polowania.

2. Szacowania szkód, o których mowa w ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonuje zespół składający się z:

1) przedstawiciela gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody, zwanego dalej "przedstawicielem gminy", którym jest:

a) przedstawiciel organu wykonawczego jednostki pomocniczej tej gminy - jeżeli jednostka pomocnicza została utworzona,

b) przedstawiciel organu wykonawczego tej gminy - jeżeli jednostka pomocnicza nie została utworzona,

c) przedstawiciel organu wykonawczego gminy lub organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy właściwej dla przeważającego obszaru całej uprawy, która została uszkodzona - jeżeli szkoda wystąpiła na obszarze więcej niż jednej gminy lub jednostki pomocniczej gminy;

2) przedstawiciela zarządcy albo dzierżawcy obwodu łowieckiego;

3) właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda.

3. Wniosek o szacowanie szkód, o których mowa w ust. 1, w tym ustalenie wysokości odszkodowania, właściciel albo posiadacz gruntów rolnych składa do organu wykonawczego gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:

1) imię i nazwisko albo nazwę, adres miejsca zamieszkania albo adres i siedzibę oraz numer telefonu właściciela albo posiadacza gruntów rolnych;

2) wskazanie miejsca wystąpienia szkody;

3) wskazanie rodzaju uszkodzonej uprawy lub płodu rolnego.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, składa się w terminie umożliwiającym dokonanie szacowania szkód, o których mowa w ust. 1.

6. Szacowanie szkody składa się z:

1) oględzin;

2) szacowania ostatecznego.

7. W przypadku szkód wyrządzonych w płodach rolnych, szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach oraz szkód w uprawach, jeżeli szkoda powstała i została zgłoszona bezpośrednio przed sprzętem lub w jego trakcie, dokonuje się wyłącznie szacowania ostatecznego.

8. Niestawiennictwo właściciela albo posiadacza gruntów rolnych lub dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego nie wstrzymuje dokonania szacowania szkód, o których mowa w ust. 1.”.

Dotychczas przepis ten brzmiał:

„Art. 46. 1. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest do wynagradzania szkód wyrządzonych:

1) w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny;

2) przy wykonywaniu polowania.

2. Oględzin i szacowania szkód, o których mowa w ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonują przedstawiciele zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego. Na żądanie strony w oględzinach, szacowaniu szkód oraz ustalaniu wysokości odszkodowania uczestniczy przedstawiciel właściwej terytorialnie izby rolniczej.”

Poprzez zmiany w art. 46 określono przede wszystkim, że:

1) szacowania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny oraz przy wykonywaniu polowania, których wynagrodzić obowiązany jest dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego, dokonywać będzie zespół składający się z przedstawiciela gminy, przedstawiciela zarządcy albo dzierżawcy obwodu łowieckiego oraz właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, a nie jak do tej pory jedynie zarządca lub dzierżawca obwodu łowieckiego przy udziale przedstawiciela izby rolniczej;

2) wniosek o szacowanie szkód właściciel albo posiadacz gruntów rolnych składa do organu wykonawczego gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody, a także określono zawartość tego wniosku;

3) szacowanie szkody składa się z oględzin i szacowania ostatecznego, a także określono ogólne zasady szacowania szkód, rozwinięte w dodanych przez ustawę art. 46a oraz 46c-46g.

1.6. Art. 4 ustawy

Zgodnie z art. 4 ustawy w ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1839 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138; zwanej dalej: ustawa o broni) w art. 15 w ust. 4 wyrazy „art. 10 ust. 2 pkt 1 i 2” zastępuje się wyrazami „art. 10 ust. 2 pkt 1–3”, przez co art. 15 ust. 4 otrzymał brzmienie:

„4. Osoba posiadająca pozwolenie na broń wydane w celu określonym w art. 10 ust. 2 pkt 1-3 obowiązana jest raz na 5 lat przedstawić właściwemu organowi Policji orzeczenia lekarskie i psychologiczne, o których mowa w ust. 3, wystawione nie wcześniej niż 3 miesiące przed upływem tego terminu. W przypadku wydania orzeczenia stwierdzającego, że należy ona do osób wymienionych w ust. 1 pkt 2-4 i że nie może dysponować bronią, lekarz upoważniony lub psycholog upoważniony są obowiązani zawiadomić o tym właściwy organ Policji.”

Wspomniany natomiast w powyższym przepisie art. 10 ust. 2 w pkt 1-3 brzmi:

„2. Pozwolenie na broń wydaje się w szczególności w celach:

- 1) ochrony osobistej;
- 2) ochrony osób i mienia;
- 3) łowieckich;”.

Tym samym art. 4 ustawy spowodował, że od 1 kwietnia 2018 r. osoba posiadająca pozwolenie na broń wydane w celach łowieckich obowiązana jest raz na 5 lat przedstawić właściwemu organowi Policji orzeczenia lekarskie i psychologiczne, o których mowa w art. 15 ust. 3, wystawione nie wcześniej niż 3 miesiące przed upływem tego terminu. Osoba posiadająca

pozwolenie na broń wydane w celach łowieckich przed nowelizacją nie była obciążona tym obowiązkiem, do którego zobowiązane były jedynie osoby, które otrzymały pozwolenie na broń wydane w celach ochrony osobistej i ochrony osób i mienia.

Ponadto w dalszej części wniosku przedstawiona zostanie argumentacja udowadniająca, że art. 4 ustawy jest niezgodny w zakresie postępowania legislacyjnego z art. 7, art. 118 ust. 1, art. 119 oraz art. 121 Konstytucji RP poprzez zbyt szeroki zakres poprawki Senatu, która wprowadziła do tekstu ustawy niniejszy przepis.

2. Wzorce kontroli konstytucyjnej

Wzorcami kontroli konstytucyjnej są art. 2, art. 7, art. 9, art. 17, art. 31, art. 32, art. 47, art. 48, art. 58, art. 91 ust. 2, art. 118 ust. 1, art. 119, art. 121 oraz art. 167 Konstytucji RP.

2.1. Art. 2

Zgodnie z art. 2 Konstytucji RP: „Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.”.

2.2. Art. 7

Zgodnie z art. 7 Konstytucji RP: „Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.”.

2.3. Art. 9

Zgodnie z art. 9 Konstytucji RP: „Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego.”.

2.4. Art. 17

Zgodnie z art. 17 Konstytucji RP: „1. W drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytych wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

2. W drodze ustawy można tworzyć również inne rodzaje samorządu. Samorządy te nie mogą naruszać wolności wykonywania zawodu ani ograniczać wolności podejmowania działalności gospodarczej.”.

2.5. Art. 31

Zgodnie z art. 31 Konstytucji RP: „1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej.

2. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.

3. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.”.

2.6. Art. 32

Zgodnie z art. 32 Konstytucji RP: „1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.”.

2.7. Art. 47

Zgodnie z art. 47 Konstytucji RP: „Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.”.

2.8. Art. 48

Zgodnie z art. 48 Konstytucji RP: „1. Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania.

2. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.”.

2.9. Art. 58

Zgodnie z art. 58 Konstytucji RP: „1. Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się.

2. Zakazane są zrzeszenia, których cel lub działalność są sprzeczne z Konstytucją lub ustawą. O odmowie rejestracji lub zakazie działania takiego zrzeszenia orzeka sąd.

3. Ustawa określa rodzaje zrzeszeń podlegających sądowej rejestracji, tryb tej rejestracji oraz formy nadzoru nad tymi zrzeszeniami.”.

2.10. Art. 91 ust. 2

Zgodnie z art. 91 ust. 2 Konstytucji RP: „2. Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.”.

2.11. Art. 118 ust. 1

Zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji RP: „1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej i Radzie Ministrów.”.

2.12. Art. 119

Zgodnie z art. 119 Konstytucji RP: „1. Sejm rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach.

2. Prawo wnoszenia poprawek do projektu ustawy w czasie rozpatrywania go przez Sejm przysługuje wnioskodawcy projektu, posłom i Radzie Ministrów.

3. Marszałek Sejmu może odmówić poddania pod głosowanie poprawki, która uprzednio nie była przedłożona komisji.

4. Wnioskodawca może wycofać projekt ustawy w toku postępowania ustawodawczego w Sejmie do czasu zakończenia drugiego czytania projektu.”.

2.13. Art. 121

Zgodnie z art. 121 Konstytucji RP: „1. Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje Senatowi.

2. Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy może ją przyjąć bez zmian, uchwalić poprawki albo uchwalić odrzucenie jej w całości. Jeżeli Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy nie podejmie stosownej uchwały, ustawę uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm.

3. Uchwałę Senatu odrzucającą ustawę albo poprawkę zaproponowaną w uchwale Senatu uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.”;

2.14. Art. 167

Zgodnie z art. 167 Konstytucji RP: „1. Jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań.

2. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa.

3. Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego są określone w ustawie.

4. Zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego następują wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych.”.

3. Problem niezgodności przedmiotów kontroli ze wzorcami kontroli konstytucyjności

3.1. Niezgodność art. 1 ust. 3 ustawy z art. 9 Konstytucji RP oraz art. 91 ust. 2 Konstytucji w związku z art. 11 i art. 13 Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego

Zgodnie z art. 9 Konstytucji RP: „Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego.”. Jak wskazują poglądy doktryny: artykuł 9 stanowi, że Rzeczpospolita Polska deklaruje wolę wypełniania przypadających na nią obowiązków, płynących ze wszystkich źródeł prawa międzynarodowego: umów, międzynarodowego prawa zwyczajowego, aktów prawodawczych organizacji międzynarodowych, których jest członkiem, aktów jednostronnych państwa polskiego, rodzących dla niego międzynarodowoprawnie zobowiązania i ogólnych zasad tego prawa – w tym oczywiście zakresie, w którym na podstawie norm prawa międzynarodowego należy uznać, iż odnoszą się one do Polski (P. Sarnecki, *Komentarz do art. 9 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*. Tom I, red. L. Garlicki, M. Zubik, Wyd. Sejmowe, 2016). Jak wskazywał Trybunał Konstytucyjny, „prawną konsekwencją art. 9 Konstytucji jest konstytucyjne założenie, że na terytorium RP, obok norm (przepisów) stanowionych przez krajowego legislatora, obowiązują unormowania (przepisy) kreowane poza systemem krajowym (polskim) organów prawodawczych. Ustrojodawca konstytucyjny świadomie więc przyjął, że system prawa obowiązujące-

go w Polsce będzie miał charakter wieloskładnikowy" (zob. wyrok TK z 11 maja 2005 r., K 18/04).

Art. 91 ust. 2 stanowi natomiast, że: „umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową”. Jak wskazuje doktryna: „w ten sposób jednoznacznie została rozstrzygnięta zasada pierwszeństwa umów międzynarodowych, ratyfikowanych za zgodą parlamentu, wobec ustawy. Jest to uzasadnione tym, że to Sejm i Senat, uchwalając ustawę upoważniającą do ratyfikacji umowy znają treść tej umowy i godzą się na jej ustalenia.” (W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, LEX, 2013).

Niewątpliwie wiążącą dla Rzeczypospolitej Polskiej jest Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego sporządzonej w Paryżu dnia 17 października 2003 r. (Dz.U. 2011 nr 172 poz. 1018), zwana dalej: Konwencją. Została ona ratyfikowana przez Prezydenta RP dnia 8 lutego 2011 r., na podstawie ustawy z dnia 22 października 2010 r. o ratyfikacji Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, sporządzonej w Paryżu dnia 17 października 2003 r. (Dz. U. Nr 225, poz. 1462) i weszła w życie w Polsce od 19 sierpnia 2011 r., w momencie ogłoszenia oświadczenia rządowego z dnia 29 maja 2011 r. w sprawie mocy obowiązującej Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, sporządzonej w Paryżu dnia 17 października 2003 r. (Dz.U.2011.172.1019). W związku z tym, że ta umowa międzynarodowa ratyfikowana została za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, to na mocy art. 91 ust. 2 Konstytucji ma ona pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową, a tak jest niewątpliwie w przypadku niniejszego wniosku i przedmiotowej ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw.

Celem Konwencji określonym w art. 1 lit. a, jest przede wszystkim ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które dla celów Konwencji zostało w art. 2 zdefiniowane jako „praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedzę i umiejętności – jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturową – które wspólnoty, grupy i, w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego”. Zgodnie z art. 11 Konwencji każde Państwo – Strona zobowiązane jest „podjąć niezbędne środki w celu zapewnienia ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na jego terytorium” oraz w zakresie środków ochrony, o których mowa w Art. 2 ust. 3 Konwencji (środki mające na celu zapewnienie przetrwania niematerialnego dziedzictwa kulturowego, w tym jego identyfikację, dokumentację, badanie, zachowanie, zabezpieczenie, promowanie, wzmacnianie i przekazywanie, w szczególności poprzez edukację formalną i nieformalną, jak również rewitalizację różnych aspektów tego dziedzictwa) określić i zdefiniować różne elementy niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na jego terytorium, korzystając przy tym z pomocy wspólnot, grup oraz właściwych organizacji pozarządowych. Art. 12 Konwencji wskazuje natomiast, że: Dla zapewnienia identyfikacji w celu ochrony, każde Państwo - Strona sporządza, w sposób odpowiedni do własnej sytuacji, jeden lub kilka rejestrów niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na jego terytorium. Ponadto art. 13 Konwencji wskazuje m.in., że: „w celu zapewnienia ochrony, rozwoju i promocji nie-

materialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na jego terytorium, każde Państwo - Strona dąży do:

a) prowadzenia ogólnej polityki zmierzającej do wyznaczenia niematerialnemu dziedzictwu kulturowemu odpowiedniej funkcji w życiu zbiorowym i włączania ochrony tego dziedzictwa do programów planowania ogólnego, (...)

d) przedsięwzięcia odpowiednich środków prawnych, technicznych, administracyjnych i finansowych mających na celu:

i) wspieranie tworzenia lub rozwoju ośrodków szkolenia w zakresie zarządzania zasobami niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz przekazywania tego dziedzictwa poprzez fora i przestrzenie przeznaczone do jego odtwarzania lub wyrażania,

ii) umożliwianie dostępu do niematerialnego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym przestrzeganiu zwyczajów rządzących dostępem do niektórych jego elementów,”.

Polska, realizując stopniowo obowiązek stworzenia krajowego inwentarza, powołała do życia Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, która ma być wykazem przejawów żywego dziedzictwa niematerialnego z terenu Polski. Na liście tej dostępnej pod adresem http://niematerialne.nid.pl/Dziedzictwo_niematerialne/Krajowa_inwentaryzacja/Krajowa_lista_NDK/ znajduje się także „Sokolnictwo – żywa tradycja”. Sokolnictwo zostało opisane na liście jako tradycja łowów z ptakami, która stanowi powrót do historycznych, polskich tradycji oraz „aktywna ochrona ptaków drapieżnych”, a także wskazano, że: „dzięki sokolnikom uratowane zostały liczne gatunki ptaków drapieżnych”, ponieważ „w Polsce sokolnicy prowadzą projekt reintrodukcji i ochrony sokoła wędrownego, który wyginął u nas w latach 60-tych XX wieku”. Co więcej sokolnictwo zostało wpisane w 2016 r. na listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego UNESCO jako dziedzictwo całej ludzkości (Falconry, a living human heritage).

W przyjętej przez Sejm RP nowelizacji Prawa łowieckiego w art. 1 ust. 3 wprowadzono natomiast całkowity zakaz układania psów i ptaków łowczych. Wprowadzenie zakazu skutecznie uniemożliwi układanie ptaków łowczych co będzie naruszało przepisy Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa. Polska bowiem jak już zostało wskazane, na podstawie art. 11 Konwencji obowiązana jest „podjąć niezbędne środki w celu zapewnienia ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na jego terytorium”, a więc w tym przypadku sokolnictwa. Co więcej zgodnie z art. 13 Konwencji lit. a powinna dążyć do „włączania ochrony tego dziedzictwa do programów planowania ogólnego”. Nowelizacja Prawa łowieckiego w art. 1 ust. 3 ustawy stoi zatem w sprzeczności z przepisami Konwencji, przede wszystkim ze wskazanymi art. 11 i art. 13, przez co jest niezgodna z art. 9 i 91 ust. 2 Konstytucji, gdyż Konwencja wiąże Rzeczpospolitą Polską, a ponadto jako umowa międzynarodowa ratyfikowana za zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową. Jest tak w tym przypadku bowiem zakaz układania psów i ptaków łowczych oznacza *de facto* koniec tradycji sokolnictwa w Polsce, mimo że Polska sama umieściła sokolnictwo na liście niematerialnego dziedzictwa i zobowiązała się zapewnić mu ochronę. Art. 1 ust. 3 ustawy stoi w całkowitej kontrze, do

ochrony sokolnictwa jako „żywej tradycji”, gdyż stwarza podstawy do całkowitego jego wyłączenia.

Warto wskazać także na praktyczne i etyczne aspekty wprowadzonego zakazu. Większość ras psów (70-80%) to rasy w przeszłości lub obecnie wykorzystywane do polowań. Psy myśliwskie są podstawą skutecznego i etycznego łowiectwa. Wprowadzenie zakazu układania psów myśliwskich doprowadzi do znacznego utrudnienia wykonywania polowania, a także wpłynie na etyczną stronę tej działalności. Wprowadzenie ograniczenia w zakresie układania, szkolenia oraz sprawdzianów psów myśliwskich doprowadzi do braku możliwości przeprowadzania prób pracy i konkursów pracy psów myśliwskich. Tym samym uniemożliwi się uzyskanie uprawnień hodowlanych dla psów wybranych ras myśliwskich. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz przy wykonywaniu polowania należy brać pod uwagę (§ 5), że:

- 1) polowanie na ptactwo może odbywać się pod warunkiem używania ułożonego w tym celu psa, z tym, że jeden pies przypada na nie więcej niż trzech myśliwych;
- 2) polowanie na zwierzynę grubą może odbywać się pod warunkiem zapewnienia w poszukiwaniach postrzałka udziału ułożonego w tym celu psa.

Mając na uwadze powyższe przepisy oraz przyjęte regulacje, w myśl których zakazuje się organizowania sprawdzianów pracy psów myśliwskich, a także szkoleń ptaków łowczych i psów myśliwskich organizowanych przez Polski Związek Łowiecki, powstaje poważny problem mogący skutkować brakiem realizacji odstrzału zwierzyny, ze szczególnym uwzględnieniem dzika oraz zwalczania afrykańskiego pomoru świń. Przyjęte rozwiązania mogą znacznym zmniejszeniem odstrzału zwierzyny w Polsce, co bez wątpienia przyczyni się do wzrostu szkód łowieckich i wpłynie na niepokoje w środowisku rolniczym.

3.2. Niezgodność art. 1 ust. 11 ustawy z art. 17 Konstytucji RP

Zgodnie z art. 17 Konstytucji RP: „1. W drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytych wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. 2. W drodze ustawy można tworzyć również inne rodzaje samorządu. Samorządy te nie mogą naruszać wolności wykonywania zawodu ani ograniczać wolności podejmowania działalności gospodarczej.”. Zgodnie z samą ideą samorządu, korporacje te są samorządne, a więc same wybierają swoje władze spośród swoich członków. Przy samorządzie dotyczącym grup zawodowych takich jak np. adwokaci czy też radcowie prawni, oczywistym jest, że to sami członkowie tych samorządów wybierają swoich przedstawicieli do władz, a nie są oni narzucani przez władzę wykonawczą lub władzę ustawodawczą. Polski Związek Łowiecki nie jest samorządem w rozumieniu art. 17 ust. 1 natomiast zgodnie z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r. (sygn. akt K 21/11) w Polskim Związku Łowieckim dominuje aspekt publicznoprawny, a sam Związek wykazuje wiele istotnych cech samorządu, o jakim mowa w art. 17 ust. 2 Konstytucji. Zasadne zatem jest stosowanie tych zasad także do PZŁ.

Dotychczasowe zasady wyboru władz w Polskim Związku Łowieckim zapewniały demokratyczny wpływ na działalność zrzeszenia. Wszystkie organy, zgodnie ze Statutem Zrzeszenia PZŁ wybierano w głosowaniach tajnych:

- 1) wyboru Łowczego Krajowego dokonywała Naczelna Rada Łowiecka;
- 2) Naczelna Rada Łowiecka była wybierana przez Delegatów z wszystkich kół łowieckich (po 1 członku na okręg PZŁ), a 10 członków przez Krajowy Zjazd Delegatów;
- 3) Krajowy Zjazd Delegatów - delegaci na Krajowy Zjazd Delegatów wybierani byli przez delegatów na okręgowych zjazdach delegatów;
- 4) Okręgowe Zjazdy Delegatów - wybierane spośród członków kół łowieckich oraz osób niezrzeszonych w kołach łowieckich;
- 5) Okręgowa Rada Łowiecka - wybierana przez Okręgowy Zjazd Delegatów;
- 6) Łowczy Okręgowy PZŁ - wybierany przez Okręgową Radę Łowiecką;
- 7) Wybory do Zarządów Kół Łowieckich i Komisji Rewizyjnej Koła - dokonywane były w głosowaniu tajnym spośród członków macierzystych koła łowieckiego.

Co więcej zgodnie z § 169 ust. 2 Statutu PZŁ - Uchwały w sprawie powołania (wyboru) i odwołania członków organów Zrzeszenia i koła oraz wykluczenia członka z koła podejmowane są w głosowaniu tajnym.

Nowe rozwiązania w zakresie wyborów władz PZŁ wprowadzone w art. 1 ust. 11 ustawy są niezgodne z art. 17 Konstytucji RP. Jak już bowiem wspomniano powyżej, zgodnie z orzeczeniem TK z dnia 6 listopada 2012 r. (sygn. akt K 21/11) w PZŁ dominuje aspekt publicznoprawny, a sam Związek wykazuje wiele istotnych cech samorządu, o jakim mowa w art. 17 ust. 2 Konstytucji. Tym samym wprowadzone mechanizmy wyboru i powoływania Łowczego Krajowego przez ministra do spraw środowiska wprowadzają bezpośrednią podległość, co w konsekwencji, narusza przepis konstytucji pozbawiając organizację samorządności. Nowe brzmienie art. 32a Prawa łowieckiego wskazuje bowiem, że to Minister Środowiska powołuje łowczego krajowego spośród trzech kandydatów przedstawionych przez NRŁ.

Ponadto zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami „kadencja organów Polskiego Związku Łowieckiego, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 4–7, trwa 5 lat”, znaczy to nie mniej nie więcej, że z przepisów o kadencyjności wyłączone są organy, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i pkt 8, a więc Zarząd Główny, w skład, którego wchodzi m.in. Łowczy Krajowy i zarządy okręgowe jako organy terenowe Zarządu Głównego. Organy te, nie posiadają zatem kadencji, co skutkuje możliwością jego odwołania przez ministra w każdym momencie bez podania przyczyny. Zarówno więc Łowczy Krajowy, jak i pozostali członkowie Zarządu są zależni od ministra właściwego ds. środowiska. Przy braku kadencyjności oraz fakcie, że zgodnie ze znowelizowanymi przepisami Łowczy Krajowy jest „powoływany przez ministra właściwego do spraw środowiska spośród trzech kandydatów przedstawionych przez Naczelną Radę Łowiecką i odwoływany przez ministra właściwego do spraw środowiska po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Łowieckiej”, a pozostali członkowie Zarządu w liczbie od 2 do 4 są „powoływani i odwoływani przez ministra właściwego do spraw środowiska na wniosek Łowczego Krajo-

wego”, to wszyscy członkowie Zarządu Głównego są zależni jedynie od woli ministra. Jest to sytuacja zdecydowanie niezgodna z art. 17 Konstytucji RP, stanowiącym zasady samorządności i subsydiarności.

Dodatkowo w przyjętej ustawie, jedyny społeczny organ kontrolny, przejmujący również obowiązki Głównej Komisji Rewizyjnej, jakim jest Naczelna Rada Łowiecka nie może odwołać Zarządu Głównego PZŁ nawet jeżeli ten narusza przepisy Statutu PZŁ lub inne akty prawne. Tym samym ustawa wprowadziła całkowitą likwidację udziału czynnika społecznego w pracy i kontroli pracy PZŁ. W ramach zmian ustawowych likwidacji uległy okręgowe rady łowieckie, a wpływ Naczelnej Rady Łowieckiej pozostał czysto iluzoryczny.

Warto w tym kontekście wskazać także na dalszą część uzasadnienia z wspomnianego wyżej wyroku z dnia 6 listopada 2012 roku. Trybunał Konstytucyjny stwierdził: „Nadto więzią spajającą członków Związku jest zainteresowanie dziedziną, jaką jest gospodarka łowiecka, w szczególności wykonywanie polowania, przywiązanie do tradycji i obyczajów łowieckich oraz gotowość pielęgnowania „historycznych wartości kultury materialnej i duchowej łowiectwa”, a także czuwanie nad przestrzeganiem przez jego członków zasad etyki, obyczajów i tradycji łowieckich. PZŁ wykazuje więc także – oprócz wcześniej wskazanych – pewne cechy stowarzyszenia, choć cechy te właściwe są również klasycznym samorządom zawodowym, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy zasadniczej.” Żaden akt prawny w systemie prawa polskiego nie daje prerogatyw wyboru władz samorządów, o których mowa w art. 17 Konstytucji RP jakimkolwiek organom Państwa. Analogiczna do PZŁ, bo utworzona ustawą organizacja Polski Czerwony Krzyż nie ma organów powoływanych przez żadnego ministra. Stąd projekt przepisu art. 32a ust. 5 pkt 1 i 2 jest nie tylko niezgodny z Konstytucją RP, ale nie znajduje analogii w całym polskim systemem prawnym. W obowiązującym obecnie ustroju Rzeczypospolitej Polskiej samorządy, o których mowa w art. 17 Konstytucji stanowią emanację będących fundamentem ustroju konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej zasad: pomocniczości, samorządności i proporcjonalności. Twórcy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej uznali bowiem, że w ustroju Rzeczypospolitej organy władzy państwowej powinny wkraczać swym działaniem jedynie tam, gdzie nie da się zapewnić skutecznego działania obywatelom i ich organizacjom (zasada pomocniczości). Na marginesie należy zauważyć, że zasada ta stanowi jeden z fundamentów funkcjonowania Unii Europejskiej, określony w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Również zasada proporcjonalności – wywodząca się z zasady demokratycznego państwa prawnego, ustalająca, że działania organów państwowych powinny być proporcjonalne do potrzeb oraz oczekiwanych efektów – znajduje swój odpowiednik w prawie Unii Europejskiej. Unormowana została ona w przepisie art. 5 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej. Również określoną w przepisie art. 15 ust. 1 Konstytucji decentralizację władzy publicznej, w istocie sprowadzającą się do ustanowienia zasady samorządności, należy w realiach omawianej problematyki postrzegać szeroko. Oznacza to, że zasada samorządności nie odnosi się jedynie do samorządu terytorialnego, dotyczy również innych rodzajów samorządności, w tym samorządności organizacji społecznej jaką jest Polski Związek Łowiecki, utrzymujący się wyłącznie ze składek swoich członków i działalności statutowej. Mieniem Skarbu Państwa gospodarują inne osoby prawne, tj. koła łowieckie – będące członkami Polskiego Związku Łowieckiego. Zatem argument dotyczący gospodarowania przez PZŁ mieniem Skarbu Państwa jako uzasadniającego aż tak dalece idącą ingerencję Państwa w wybór organów organizacji

społecznej, w żadnym zakresie niedotowanej przez Państwo, jest chybiony. Analogicznie to samo należałoby zastosować w innych organizacjach, w tym organizacjach samorządu rolniczego czy też w PCK. Nie jest dobry kierunek zmian, bowiem jest sprzeczny z zasadami samorządności i subsydiarności. Wybór Łowczego Krajowego, członków organu – zarządu głównego PZŁ, powinien nadal pozostać w gestii samorządnej, samofinansującej się, społecznej organizacji, tj. Naczelnej Rady Łowieckiej. Zdaniem Wnioskodawców przepisy tzw. dezubekizacyjne wprowadzone art. 1 ust. 14 ustawy do Prawa łowieckiego w wystarczający sposób dokonują zmian personalnych, wpływając także na odmłodzenie struktur tej organizacji.

3.3. Niezgodność art. 1 ust. 12 ustawy z art. 58 w związku z art. 2 Konstytucji RP

Zgodnie z art. 1 ust. 12 ustawy w art. 33 Prawa łowieckiego po ust. 2 dodano ust. 2a-2d oraz zmieniono brzmienie ust. 4. Najważniejsze w przedmiocie niezgodności wskazanego przepisu z przepisami Konstytucji są dodane ust. 2a, 2b, 2c i 2d.

Dodany ust. 2a wskazuje, że w przypadku likwidacji koła łowieckiego, gdy majątek koła łowieckiego nie jest wystarczający na pokrycie zobowiązań koła z tytułu odszkodowań, wynagradzających szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny oraz przy wykonywaniu polowania to PZŁ odpowiada za te zobowiązania. Dodany ust. 2b wskazuje, natomiast że w przypadku uchybienia przez koło łowieckie terminowi na wypłatę odszkodowania - 30 dni od dnia otrzymania protokołu z szacowania ostatecznego, od którego nie wniesiono odwołania albo od dnia doręczenia decyzji - PZŁ ponosi solidarną odpowiedzialność za zobowiązania tego koła z tytułu tych odszkodowań. Natomiast dodany ust. 2c wskazuje, że w przypadku, o którym mowa w ust. 2a, PZŁ przysługuje roszczenie regresowe do członków zarządu koła łowieckiego oraz, że członek zarządu koła może się uwolnić od tej odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że nie ponosi winy za niewywiązanie się przez koło łowieckie z zobowiązania z tytułu odszkodowań, o których mowa w art. 46 ust. 1. Dodany ust. 2d. wskazuje tymczasem, że w przypadku, o którym mowa w ust. 2b, PZŁ przysługuje natomiast roszczenie regresowe do koła łowieckiego.

Wprowadzone zmiany w jasny i oczywisty sposób naruszają swobody obywatelskie i ograniczają ustanowione w art. 58 wolność zrzeszania się, poprzez nakładanie na PZŁ obowiązku spłaty zobowiązań, za które nie odpowiada. Polski Związek Łowiecki utrzymuje się ze składek swoich członków, a nie z przychodów z tusz zwierzyny, tj. środków publicznych. Środki finansowe, że sprzedaży tusz trafiają do kół łowieckich – posiadających osobowość prawną podmiotów, a nie do Polskiego Związku Łowieckiego, który utrzymuje się w 90% ze składek, pozostałe przychody to działalność gospodarcza.

Wprowadzenie mechanizmów przejmowania zobowiązań finansowych jednego podmiotu prawnego przez inny niezależny podmiot prawny jest wątpliwe z punktu widzenia Konstytucji, a mianowicie z art. 2, który stanowi zasadę demokratycznego państwa prawnego. Przejmowanie zobowiązań finansowych jednego podmiotu przed drugi, jest w tym przypadku zastosowaniem odpowiedzialności zbiorowej, która nie jest dopuszczalna w demokratycznym państwie prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Jest to sytuacja

analogiczna jaka miałyby miejsce w przypadku przejmowania zobowiązań podmiotów zarejestrowanych przez Krajowy Rejestr Sądowy przez ten właśnie rejestr.

Zaproponowane rozwiązania dodatkowo skutecznie zniechęcą osoby pracujące społecznie w zarządach kół łowieckich do zasiadania w powyższych organach z uwagi na możliwość dochodzenia roszczeń w przypadku likwidacji lub rozwiązania koła od członków tego organu, co ograniczy wolność zrzeszania się, zagwarantowaną w art. 58 Konstytucji. Obawy dotyczące swojego majątku przed udziałem w wolnych zrzeszeniach jest bowiem nie do pogodzenia z zasadami demokratycznego państwa prawnego.

3.4. Niezgodność art. 1 ust. 19 ustawy z art. 48 ust. 1 Konstytucji RP i z art. 72 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 31, art. 32 oraz art. 47 Konstytucji RP.

Art. 1 ust. 19 ustawy poprzez wprowadzenie zakazu wykonywania polowania w obecności lub przy udziale dzieci do 18. roku życia narusza prawa rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem, a także prawa dzieci do ich prywatności, a ponadto jest niezgodny z zasadami proporcjonalności ograniczeń wolności i praw oraz równości wobec prawa.

1) Prawa rodziców

Zgodnie z art. 48 ust. 1 Konstytucji: „Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania.” Jak wskazuje doktryna, artykuł ten należy rozumieć jako gwarantujący prawo rodziców „do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Oznacza to, że rodzice nie tylko dbają o rozwój fizyczny dziecka, zaspokajając jego potrzeby bytowe, ale też mają prawo podejmować różnorodne działania, zgodne z ich własnymi poglądami dotyczącymi różnych sfer życia, mające na celu ukształtowanie dziecka pod względem psychicznym (umysłowym), duchowym, moralnym, światopoglądowym, estetycznym oraz fizycznym.”. Granice tego prawa wyznaczać mogą co prawda wyznaczać inne normy konstytucyjne oraz ustawowe, ale zgodnie z zasadą proporcjonalności z art. 31 ust. 3 Konstytucji „ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób”, a ponadto „ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.”.

Wprowadzone poprzez art. 1 ust. 19 ustawy do Prawa łowieckiego rozwiązania prawne ograniczają prawo myśliwych do wychowania własnych dzieci, dlatego też przepis ten jest niezgodny z art. 48 ust. 1 Konstytucji RP. Dodany przez wspomniany wyżej przepis, art. 42aa pkt 15 Prawa łowieckiego stanowi bowiem wprost, że „Zabrania się wykonywania polowania w obecności lub przy udziale dzieci do 18. roku życia.”. Tym samym zniweczona została w tym zakresie swoboda wychowania dziecka zgodnie ze swoimi przekonaniem, którymi są w tym przypadku duża wartość, jaką rodzice przypisują tradycji polowań. Na mocy wprowadzonych przepisów nie będą mogli tej tradycji przekazać swoim dzieciom i wychować ich zgodnie ze swoim pojmowaniem ekologii i dobra zwierząt oraz całego ekosystemu leśnego. W przypadku tym nie jest spełniony test proporcjonalności z art. 31 ust. 3 Konstytucji, gdyż

wskazana wyżej regulacja nie jest konieczna w demokratycznym państwie ani dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, ani dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, ani też wolności i praw innych osób, a ponadto ograniczenia te naruszają istotę prawa do wychowania wskazaną w art. 48 Konstytucji.

Ponadto przepis ten w zakresie ograniczenia prawa rodziców do wychowania swoich dzieci jest niezgodny z art. 18 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 Nr 120, poz. 526), zwanej dalej: Konwencją o prawach dziecka, który wskazuje, że:

„1. Państwa-Strony podejmą wszelkie możliwe starania dla pełnego uznania zasady, że oboje rodzice ponoszą wspólną odpowiedzialność za wychowanie i rozwój dziecka. Rodzice lub w określonych przypadkach opiekunowie prawni ponoszą główną odpowiedzialność za wychowanie i rozwój dziecka. Jak najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka ma być przedmiotem ich największej troski.”.

Z artykułu tego wynika wprost, że to rodzice ponoszą główną odpowiedzialność za wychowanie i rozwój dziecka. Mają oni prawo do wychowywania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniami oraz poglądami, a także sposobami spędzania wolnego czasu, o ile nie naruszają praw swoich dzieci. Jeżeli zatem ich potomstwo chce uczestniczyć razem ze swoimi rodzicami w polowaniach, to prawo nie powinno im tego zabraniać. Rodzice ponoszą oczywiście odpowiedzialność za prawidłowe wychowanie swoich dzieci, dlatego mogą być także odpowiedzialni za szkody jakie dziecku może wyrządzić udział w polowaniach, ale niewątpliwie niezgodne zarówno z art. 48 ust. 1 Konstytucji, jak i art. 18 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka jest arbitralne zakazywanie rodzicom zabierania swoich dzieci na polowania i nauczania ich o wielowiekowej tradycji wpisanej do dziedzictwa niematerialnego UNESCO.

Warto wskazać przy tym, że polowanie zgodnie z definicją ustawową (art. 4 Prawa łowieckiego) to nie tylko strzelanie, ale także tropienie, łowienie sposobami dozwolonymi zwierzyny żywej oraz łowienie zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska. Wprowadzenie przepisów karnych do ustawy Prawo łowieckie, dotyczących wykonywania polowania w obecności dzieci do 18 roku życia - zagrożone karą grzywny, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku, może doprowadzić do uniemożliwienia wykonywania polowania przez myśliwych. Wprowadzenie tego typu rozwiązania powodować będzie konsekwencje karne dla myśliwego, który spotka osobę do 18 roku życia w lesie czy na polu, nawet jeżeli osoba ta nie bierze żadnego udziału w wykonywanym polowaniu.

2) Prawa dzieci

Zgodnie z art. 72 ust. 1 zd. 1 Konstytucji:

„Art. 72. 1. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka.”

Z przepisu tego wynika wprost, że prawa dziecka są chronione przez Rzeczpospolitą. Warto w tym kontekście wskazać, że „skoro dziecko jest człowiekiem, to jest równocześnie podmiotem wszystkich praw człowieka, ale nie ze wszystkich może korzystać samodzielnie” (B. Banaszak, Komentarz do Konstytucji).

Wynika z tego, że dzieci mają także prawa wynikające z art. 31 oraz art. 32 Konstytucji, przede wszystkim wynikającą z art. 31 ust. 1 „wolność człowieka”, która „podlega ochronie prawnej”, a także podlegają wynikającej z art. 32 zasadzie równości wobec prawa oraz prawo wynikające z art. 47 Konstytucji, który wskazuje, że każdy (w tym niewątpliwie dziecko) ma prawo do decydowania o swoim życiu osobistym.

Wolność dzieci zostanie bowiem znacząco ograniczona poprzez zakaz udziału, a nawet samej obecności – jako bierni obserwatorzy – w polowaniach. Do tej pory dzieci mogły brać w nich udział i korzystały ze swobody decydowania o swoim życiu, swojej prywatności i spędzania czasu w sposób w jaki chcą. W kontekście art. 47 Konstytucji należy także wskazać, że jak wskazuje doktryna: „jako „życie osobiste” uznać należy pozostałe wymiary „życia prywatnego”, poza sferą „życia rodzinnego”, w przyjętym powyżej znaczeniu (...) a więc np. kwestie zawierania i utrzymywania znajomości oraz ich charakteru, decyzje o sposobie spędzania czasu wolnego, o przedmiocie rozwijanych osobistych zainteresowań [podkreśl. Wnioskodawców], o miejscu i sposobie zamieszkiwania oraz stylu ubioru, o intensywności i kształcie poddawania się opiece lekarskiej itd. itd. Komentowany przepis zapewnia w tej sferze każdej jednostce nieskrępowane niczym prawo „decydowania” i nie wymaga w tym zakresie istnienia żadnych dalszych regulacji” (P. Sarnecki, Komentarz do art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom I, red. L. Garlicki, M. Zubik, Wyd. Sejmowe, 2016).

Zakaz udziału w polowaniach znacząco ogranicza te ich swobody, a dodatkowo jest niezgodny z art. 31 ust. 3 Konstytucji, który jest złamany, podobnie jak w przypadku prawa rodziców do wychowania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniem. Nie jest bowiem spełniony test proporcjonalności, wynikający z powyższego artykułu, gdyż regulacja ta nie jest konieczna w demokratycznym państwie ani dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, ani dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, ani też wolności i praw innych osób, a ponadto ograniczenia te naruszają istotę prawa do wolności oraz prawo do decydowania o swoim życiu osobistym, każdego obywatela, w tym dziecka do 18 roku życia.

W tym kontekście warto także wskazać na przykładowe przepisy innych ustaw, które pozwalają małoletnim na dokonywanie czynności i działań, które są znacznie bardziej doniosłe dla ich zdrowia, życia i majątku niż udział lub obecność przy polowaniach:

- a) art. 190 w zw. z art. 191 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz.U.2018 poz. 108), dalej: KP;
- b) art. 200 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U.2017 poz. 2204 z późn. zm.), dalej: KK;
- c) art. 17 i art. 18 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz.U.2017 poz. 1318 z późn. zm.), dalej: uopp;
- d) art. 10 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U.2017 poz. 682), dalej: KRiO.

Ad. a) Zgodnie z art. 190 w zw. z art. 191 § 1 KP dozwolone jest zatrudnianie młodocianych, a więc osób, które ukończyły 16 lat, a nie przekroczyły 18 lat, które ukończyły co najmniej

ośmioletnią szkołę podstawową i przedstawią świadectwo lekarskie stwierdzające, że praca danego rodzaju nie zagraża ich zdrowiu. Tym samym osoba 16 letnia będzie mogła pracować np. w rzeźni albo w sklepie mięsnym, gdzie sprzedawać będzie mięso zwierzęce, ale nie będzie mogła udać się ze swoim rodzicem czy dziadkiem na polowanie, by brać udział w uświęconej, wielowiekowej tradycji.

Ad. b) Zgodnie z art. 200 KK zakazane pod groźbą kary pozbawienia wolności od lat 2 do 12 jest obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczanie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania. Wynika z tego, że każda osoba powyżej 15 roku życia może obcować płciowo z inną osobą powyżej 15 roku życia. Tym samym osoba ta, po wprowadzeniu skarżonej ustawy, będzie mogła współżyć płciowo, tak jak osoba pełnoletnia, ale nie będzie mogła udać się na polowanie.

Ad. c) Zgodnie z art. 17 i art. 18 uopp: „Pacjent, w tym małoletni, który ukończył 16 lat, ma prawo do wyrażenia zgody na przeprowadzenie badania lub udzielenie innych świadczeń zdrowotnych” w tym „zabiegu operacyjnego albo zastosowania metody leczenia lub diagnostyki stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta”, a nawet „ma prawo do wyrażenia sprzeciwu co do udzielenia świadczenia zdrowotnego, pomimo zgody przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego” – w tym ostatnim przypadku wymagane jest zezwolenie sądu opiekuńczego. Jak wskazują poglądy doktryny przedstawione artykuły uopp: „potwierdzają przyjęte przez prawodawcę założenie, że ukończenie przez pacjenta szesnastu lat gwarantuje nabycie przez niego dojrzałości intelektualnej i emocjonalnej niezbędnej do zrozumienia informacji medycznej i udzielenia objaśnionej, niewadliwej zgody na udzielenie świadczenia zdrowotnego” oraz są „wyrazem przestrzegania zasady, że „wola człowieka co do tego, co dzieje się z jego ciałem, powinna być respektowana jak najwcześniej, tj. gdy tylko osiągnie on stosowną do tego dojrzałość lub też odpowiednie rozeznanie” (por. D. Karkowska, *Komentarz do art.17 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta* [w:] *Ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. Komentarz*, LEX, 2016). Skoro bowiem ustawodawca w jednym miejscu uznaje, że „ukończenie przez pacjenta szesnastu lat gwarantuje nabycie przez niego dojrzałości intelektualnej i emocjonalnej niezbędnej do zrozumienia informacji medycznej”, także w przypadku zabiegów o podwyższonym ryzyku, to biorąc pod uwagę zasadę „racjonalnego ustawodawcy” nie może on w innej ustawie uznać, że 16 lat to za mało na udział, czy nawet bierną obecność na polowaniach.

Ad. d) Omawiając poszczególne przypadki, gdzie ustawodawca uznał, że 16 lat jest wystarczające by podejmować bardzo ważne życiowe decyzje, decydujące o zdrowiu, życiu i majątku, a nie jak w przypadku polowań, jedynie o sposobie spędzania wolnego czasu, nie sposób nie wspomnieć o art. 10 KRiO. Zgodnie z jego brzmieniem: „z ważnych powodów sąd opiekuńczy może zezwolić na zawarcie małżeństwa kobiecie, która ukończyła lat szesnaście, a z okoliczności wynika, że zawarcie małżeństwa będzie zgodne z dobrem założonej rodziny”, a ponadto „jeżeli kobieta zaszła w ciążę, jej mąż nie może żądać unieważnienia małżeństwa z powodu braku przepisanego wieku”. Sąd opiekuńczy może zatem uznać, że 16-latką będzie mogła zawrzeć małżeństwo, ale żadna zgoda nawet Sądu Najwyższego nie spowoduje, że 17-latek będzie mógł wybrać się z ojcem lub dziadkiem do lasu, by obserwować polowanie. Sy-

tuacja ta nie świadczy bynajmniej o racjonalności ustawodawcy w zakresie, w którym wprowadził do Prawa łowieckiego art. 42aa pkt 15 poprzez art. 1 ust. 19 skarżonej ustawy.

Dodatkowo w kwestii ochrony praw dziecka należy także wskazać, że zgodnie z art. 32 ust. 2: „nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny”. Art. 1 ust. 19 ustawy jest z nim niezgodny, ponieważ dyskryminuje osoby poniżej 18 roku życia, nie pozwalając im na czynne lub nawet bierne uczestnictwo w polowaniach, traktując tę grupę obywateli w nieuzasadniony sposób gorzej niż innych.

Należy w tym kontekście wskazać także na naruszenie art. 72 ust. 3 Konstytucji, który stanowi, że: „w toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka.”.

Także ten niezwykle ważny przepis Konstytucji RP został złamany przy dokonywaniu zmian w Prawie łowieckim. Ani Sejm, ani Senat, ani Rzecznik Praw Dziecka nie zabezpieczyły praw dzieci chcących uczestniczyć w polowaniach, nie przeprowadziły żadnych konsultacji z dziećmi i ich rodzicami i arbitralnie zdecydowały, że ich prawa zostaną ograniczone.

Dodatkowo warto wskazać, że przepis ten nie jest także zgodny z art. 16 Konwencji o prawach dziecka, który wskazuje, że: „Art. 16. 1. Żadne dziecko nie będzie podlegało arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w sferę jego życia prywatnego, rodzinnego lub domowego czy w korespondencję ani bezprawnym zamachom na jego honor i reputację. 2. Dziecko ma prawo do ochrony prawnej przeciwko tego rodzaju ingerencji lub zamachom.”

Art. 1 ust. 19 ustawy poprzez zakazanie udziału dzieci do lat 18 w polowaniach narusza ten artykuł Konwencji, gdyż w sposób arbitralny ingeruje w sferę życia prywatnego dzieci. Każde dziecko ma wolność w kwestiach życia prywatnego, w tym jego hobby i sposobów spędzania wolnego czasu.

Podsumowując, warto także wskazać praktyczne skutki wprowadzenia tego zakazu. Przepis ten jest krzywdzący dla osób nieletnich, które od wielu lat uczestniczą w polowaniach z rodzicami. Kilkuletnie wspólne wyjścia do lasu, tropienie zwierzyny, obserwacja jej zwyczajów, biologii oraz behawioru, zostają przekreślone przez ustawę. Zapewne wyrządzi wiele złego w psychice nieletnich, dla których wyjście na polowanie z rodzicem jest wyczekany momentem w tygodniu. Podczas konstruowania przepisów zapomniano o tym, że wspólne wyprawy na polowanie są sposobem aktywnego spędzania czasu z dziećmi, tworzenia więzi pomiędzy ojcem lub matką i dzieckiem, które nie mają szansy powstać podczas samotnego przebywania dziecka przed komputerem lub korzystania z szeregu zajęć po-lekcyjnych.

3.5. Niezgodność art. 1 ust. 22 ustawy z art. 167 Konstytucji

Zgodnie z art. 167 ust. 1 Konstytucji „Jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań”, natomiast ust. 4 wskazuje, że „zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego następują wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych.”. Jak wskazuje doktryna: „Decentralizacja władzy publicznej, rozbudowa samorządności społecznej, wzmacnianie autonomii samorządów, przekazywanie im kompetencji, których nie powinny wyko-

nywać ogniwa administracji rządowej - wszystkie te procesy mają rację bytu i szansę powodzenia tylko wówczas, gdy działaniom tym towarzyszy tworzenie jednostkom samorządu terytorialnego możliwości uzyskiwania odpowiednich środków finansowych na realizację zadań. Tego rodzaju działania muszą przyjmować bądź to formę dotacji z budżetu państwa, bądź też wymagają określenia dochodów własnych. Artykuł 167 zapewnia jednostkom samorządu terytorialnego udział w dochodach publicznych w stopniu odpowiadającym zakresowi powierzonych zadań. Mogą to być dochody w formie: dochodów własnych, ogólnych subwencji państwa, dotacji celowych z budżetu” (W. Skrzydło, *Komentarz do art. 167 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, LEX, 2013).

Nowelizacja ustawy Prawo łowieckie wprowadza od 1 kwietnia 2018 roku, nowe rozwiązania w zakresie szacowania szkód w płodach i uprawach rolnych powodowanych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny, a także ustalania wysokości odszkodowania. W myśl przyjętych rozwiązań szacowania szkód dokonuje zespół składający się z:

- 1) przedstawiciela gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody, którym jest:
 - a) przedstawiciel organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy (sołtys) - jeżeli jednostka pomocnicza została utworzona;
 - b) przedstawiciel organu wykonawczego tej gminy - jeżeli jednostka pomocnicza nie została utworzona;
 - c) przedstawiciel organu wykonawczego gminy lub organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy właściwej dla przeważającego obszaru całej uprawy, która została uszkodzona - jeżeli szkoda wystąpiła na obszarze więcej niż jednej gminy lub jednostki pomocniczej gminy;
- 2) przedstawiciela zarządcy albo dzierżawcy obwodu łowieckiego;
- 3) właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda.

Poszkodowany będzie składał wniosek o szacowanie szkód, w tym ustalenie wysokości odszkodowania, do organu wykonawczego gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody. Szacowanie szkód w uprawach rolnych w znacznej mierze obejmuje dokonanie oględzin oraz szacowania ostatecznego szkody. Wszelka korespondencja dotycząca zgłaszania szkód, informacji o planowanym zbiorze uprawy od dnia 1 kwietnia 2018 roku trafiać będzie do gmin. W praktyce oznacza to ok 100 tys. szkód zgłaszanych do gmin, bez zabezpieczenia na te działania środków finansowych oraz w konsekwencji właściwego zasobu kadrowego. Brak jest także regulacji dotyczących udziału i ewentualnej odpłatności za pracę sołtysa podczas szacowania szkody.

Tym samym artykuł 1 ust. 22 ustawy jest niewątpliwie sprzeczny z art. 167 Konstytucji, a przede wszystkim z jego ust.1 i ust. 4, który wskazuje, że jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań, a zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego następują jedynie wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych.

3.6. Niezgodność art. 4 ustawy z art. 31 ust. 1, art. 32 oraz art. 47 Konstytucji RP, a także w zakresie postępowania legislacyjnego z art. 7, art. 118 ust. 1, art. 119 oraz art. 121 Konstytucji RP.

Art. 4 ustawy spowodował zmianę brzmienia art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni poprzez zastąpienie wyrazów „art. 10 ust. 2 pkt 1 i 2” wyrazami „art. 10 ust. 2 pkt 1–3”. Tym samym art. 4 ustawy spowodował, że od 1 kwietnia 2018 r. osoba posiadająca pozwolenie na broń wydane w celach łowieckich obowiązana jest raz na 5 lat przedstawić właściwemu organowi Policji orzeczenia lekarskie i psychologiczne, o których mowa w art. 15 ust. 3, wystawione nie wcześniej niż 3 miesiące przed upływem tego terminu. Osoba posiadająca pozwolenie na broń wydane w celach łowieckich przed nowelizacją nie była obciążona tym obowiązkiem, do którego zobowiązane były jedynie osoby, które otrzymały pozwolenie na broń wydane w celach ochrony osobistej i ochrony osób i mienia. Ponadto artykuł ten został dodany do ustawy jako poprawka Senatu, co zdaniem wnioskodawców powoduje wadę w procesie legislacyjnym dotyczącym skarżonej ustawy.

1) Niezgodność z art. 31 ust. 1, art. 32 oraz art. 47 Konstytucji RP

Powyższa regulacja w zakresie prawa materialnego budzi poważne wątpliwości natury konstytucyjnej, będąc w sprzeczności do następujących artykułów Konstytucji RP:

- a) „Art. 32. 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. 2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.”;
- b) „Art. 47. Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.”.

Ad. a) Jak już zostało wyżej wspomniane art. 4 ustawy spowodował zmianę brzmienia art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni poprzez zastąpienie wyrazów „art. 10 ust. 2 pkt 1 i 2” wyrazami „art. 10 ust. 2 pkt 1–3”. W kontekście naruszenia art. 32 Konstytucji należy przytoczyć pełne brzmienie art. 10 ust. 2 ustawy o broni, zgodnie z którym: „Pozwolenie na broń wydaje się w szczególności w celach:

- 1) ochrony osobistej;
- 2) ochrony osób i mienia;
- 3) łowieckich;
- 4) sportowych;
- 5) rekonstrukcji historycznych;
- 6) kolekcjonerskich;
- 7) pamiątkowych;
- 8) szkoleniowych.”.

Zmieniony art. 15 ust. 4 spowodował, że wspomniane wyżej orzeczenie lekarskie będą musiały dodatkowo składać osoby, które uzyskały pozwolenie na broń w celach łowieckich. Taki obowiązek nie dotknie zaś posiadaczy broni, którzy uzyskali ją w innych celach, oprócz ochrony osobistej i ochrony osób i mienia, a więc np. sportowych lub rekonstrukcji historycznej. Rozróżnienie to jest niezgodne z art. 32 Konstytucji, który zapewnia równość wobec prawa i zakazuje dyskryminacji. Art. 4 skarżonej ustawy niewątpliwie dyskryminuje osoby, które uzyskały pozwolenie na broń w celach łowieckich w sposób nieuzasadniony i dodatkowo niezgodny z art. 31 ust. 3 Konstytucji który wprowadza zasadę proporcjonalności ograniczania praw i wolności. Wprowadzenie tego rodzaju rozróżnienia i dyskryminacji myśliwych nie jest bowiem „konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób”.

Ad. b) W kontekście art. 47 Konstytucji należy wskazać, że jak wskazuje doktryna: „jako „życie osobiste” uznać należy pozostałe wymiary „życia prywatnego”, poza sferą „życia rodzinnego”, w przyjętym powyżej znaczeniu (...) a więc np. kwestie zawierania i utrzymywania znajomości oraz ich charakteru, **decyzje o sposobie spędzania czasu wolnego, o przedmiocie rozwijanych osobistych zainteresowań** [*podkreśl. Wnioskodawców*], o miejscu i sposobie zamieszkiwania oraz stylu ubioru, o intensywności i kształcie poddawania się opiece lekarskiej itd. itd. Komentowany przepis zapewnia w tej sferze każdej jednostce nieskrępowane niczym prawo „decydowania” i nie wymaga w tym zakresie istnienia żadnych dalszych regulacji” (P. Sarnecki, *Komentarz do art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*. Tom I, red. L. Garlicki, M. Zubik, Wyd. Sejmowe, 2016). Tym samym ustawodawca poprzez art. 4 ustawy, którym nakazał myśliwym na przedstawianie co 5 lat zaświadczeń o stanie zdrowia, ograniczył ich prawo do decydowania o swoim życiu osobistym wynikające z art. 47 Konstytucji, gdyż niewątpliwym jest, że wprowadzana art. 4 ustawy zmiana w ustawie o broni ma za zadanie utrudnić myśliwym polowania, a więc dla wielu z nich utrudnić sposób spędzania wolnego czasu oraz rozwijanie osobistych zainteresowań. Dodatkowo nie biorąc przy tym pod uwagę wielokrotnie przywoływanego w niniejszej skardze art. 31 ust. 3 Konstytucji, który wprowadza zasadę proporcjonalności ograniczania praw i wolności, gdyż art. 4 skarżonej ustawy jej nie spełnia.

2) Niezgodność w zakresie postępowania legislacyjnego z art.7, art. 118 ust. 1, art. 119 oraz art. 121 Konstytucji RP.

Art. 4 ustawy budzi także wątpliwości pod kątem poprawności procesu legislacyjnego, gdyż artykuł ten swoje brzmienie otrzymał jako poprawka Senatu do skarżonej ustawy. Konieczne jest zatem przedstawienie po krótko przebiegu procesu legislacyjnego w tej sprawie.

Projekt ustawy trafił do Sejmu jako rządowy projekt ustawy w dniu 15 listopada 2016 roku – druk 1042. Projekt dotyczył zmiany ustawy prawo łowieckie oraz ustawy o zmianie ustawy – prawo łowieckie. Projekt nie przewidywał zmiany ustawy o broni.

W pierwszym czytaniu projekt skierowano do pracy w komisji. 24 stycznia 2018 roku ukazało się sprawozdanie sejmowej Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, a dokładnie Podkomisji nadzwyczajnej do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz zmieniającej ustawę o zmianie ustawy – Prawo ło-

wieckie. W tym sprawozdaniu podkomisja nie proponowała zmian w ustawie o broni. Następnie 6 lutego 2018 roku powstało sprawozdanie, połączonych Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, o projekcie ustawy i w tym sprawozdaniu także nie pojawiła się propozycja zmiany ustawy o broni.

Podczas drugiego czytania projektu na posiedzeniu Sejmu skierowano projekt do komisji w celu przedstawienia sprawozdania. W dniu 28 lutego 2018 roku sporządzone zostało dodatkowe sprawozdanie Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz zmieniającej ustawę o zmianie ustawy – Prawo łowieckie (druk 2234-A). W tym sprawozdaniu pojawiła się poprawka nr 49 klubu poselskiego Platforma Obywatelska o treści:

„49) po art. 2 dodać art. ... w brzmieniu: „Art. ... W ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1839, z późn. zm.) w art. 15 ust. 4 otrzymuje brzmienie: „4. Osoba posiadająca pozwolenie na broń wydane w celu określonym w art. 10 ust. 2 pkt 1–3 obowiązana jest raz na 5 lat przedstawić właściwemu organowi Policji orzeczenia lekarskie i psychologiczne, o których mowa w ust. 3, wystawione nie wcześniej niż 3 miesiące przed upływem tego terminu. W przypadku wydania orzeczenia stwierdzającego, że należy ona do osób wymienionych w ust. 1 pkt 2–4 i że nie może dysponować bronią, lekarz upoważniony lub psycholog upoważniony są obowiązani zawiadomić o tym właściwy organ Policji.”;” Połączone komisje wnioskowały o odrzucenie poprawki.

W trakcie III czytania w dniu 6 marca 2018 roku na plenarnym posiedzeniu Sejmu poprawka nr 49 nie została przyjęta, ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw została uchwalona w wersji, która nie przewidywała zmian w ustawie o broni i została przekazana do Senatu.

W Senacie w sprawozdaniu z dnia 13 marca 2018 r. Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Komisji Środowiska o uchwalonej przez Sejm w dniu 6 marca 2018 r. ustawie o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw, gdzie przedstawiono projekt uchwały Senatu, nie znajduje się nic związanego ze zmianą ustawy o broni.

W trakcie posiedzenia Senatu w dniu 14 marca 2018 roku Senator Jadwiga Rotnicka (PO) zgłosiła poprawkę, która mówi o tym, że w ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji itd. wprowadza się zmianę.

Senat odsyła projekt ponownie do komisji i Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Komisja Środowiska przedstawia sprawozdanie z dnia 15 marca 2018 r. w którym rozpatrzone wnioski zgłoszone w toku debaty w dniu 14 marca 2018 r. nad ustawą o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw (druk 752 Z). W tym druku pojawia się projekt uchwały Senatu a w nim poprawka 5 do ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw w brzmieniu:

„5) po art. 3 dodaje się art. 3a w brzmieniu: „Art. 3a. W ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1839 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138) w art. 15 w ust. 4 wyrazy „art. 10 ust. 2 pkt 1 i 2” zastępuje się wyrazami „art. 10 ust. 2 pkt 1–3”.”;

W dniu 15 marca 2018 roku Senat podejmuje uchwałę, zawierającą poprawki do ustawy z dnia 6 marca 2018 r., pośród nich poprawkę, która wprowadza zmiany w niezmienianej przez Sejm ustawie o broni, w brzmieniu jak powyżej.

W dniu 20 marca 2018 r. wspólnie działające sejmowe Komisje Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Rolnictwa i Rozwoju Wsi pozytywnie zaopiniowały senacką uchwałę, a w dniu 22 marca 2018 r. poprawka została przyjęta przez Sejm.

W tym zakresie należy wskazać, że kompetencje do uchwalania poprawek przez Senat ustanawia art. 121 ust. 2 Konstytucji, który stanowi, że Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy może ją uchwalić bez zmian, uchwalić poprawki albo uchwalić odrzucenie jej w całości. Problem senackich poprawek wiele razy stał się przedmiotem uwag Trybunału Konstytucyjnego, który np. w orzeczeniu z dnia 23 listopada 1993 r. (sygn. K 5/93) stwierdził:

„W przeciwieństwie do wniesionego w trybie inicjatywy ustawodawczej projektu ustawy, poprawki Senatu mają wyraźnie ograniczony zakres. Mogą one mieć charakter zarówno formalno-legislacyjny jak i merytoryczny; dotyczyć jednak muszą wprost materii, która była przedmiotem regulacji w tym tekście, który został przekazany Senatowi. Przy czym jedynym wyznacznikiem zachowania przez Senat formy poprawki nie może być sam tytuł ustawy, czy też ogólnie określony jej cel (...).”

Wynika z tego, że poprawki senackie nie mogą być oderwane od zakresu regulacji określonej w ustawie przedstawionej przez Sejm. Senat pracuje nad konkretnym aktem prawnym, w którym zawarte są konkretne przepisy prawa i tylko w tym zakresie może wносить poprawki. Wyjście poza ten zakres może doprowadzić do sytuacji, że może wprowadzić poprawki do ustawy, którą wcale nie zajmował się Sejm i nie było przedmiotem procedury legislacyjnej.

W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 czerwca 2002 r. K 11/02 Trybunał dokonał szerokiej wykładni problemu senackich poprawek. Trybunał stwierdził:

„przytoczyć można następujące ustalenia zawarte w podjętych dotychczas orzeczeniach:

- poprawka jest propozycją wtórną w stosunku do inicjatywy ustawodawczej, zaś prawo przedkładania poprawek nie może przekształcać się w surogat prawa inicjatywy ustawodawczej (wyrok TK z 24 czerwca 1998 r., K. 3/98, OTK ZU nr 4/1998);
- instytucję poprawki należy widzieć na tle poszczególnych stadiów procesu ustawodawczego, w tym zwłaszcza poszczególnych czytań projektu ustawy (art. 119 Konstytucji), które stanowią rękojmię tego, że pojawiające się w toku prac parlamentarnych nowości normatywne staną się przedmiotem wnikliwej analizy (powołany wyrok K. 3/98);
- uwzględnić należy rozróżnienie pomiędzy “głębokością” a “szerokością” poprawki, zgodnie z którym “głębokość” poprawki dotyczy materii zawartej w projekcie ustawy albo w uchwalonej już ustawie, zaś “szerokość” poprawek pozwala określić granice przedmiotowe regulowanej materii. Należy się przy tym kierować ogólną zasadą, że im bardziej zaawansowany jest proces ustawodawczy, tym mniejsza swoboda w określaniu granic poprawek, zwłaszcza w aspekcie ich “szerokości” (powołane wyroki: K. 25/98, s. 139 i K. 3/98);
- określenie dopuszczalnej granicy “głębokości” i “szerokości” poprawek winno być każdorazowo rozpatrywane na tle materii, której dotyczą;

- prawo wnoszenia poprawek podlega ograniczeniom tak na etapie prac w Sejmie, kiedy poprawki wnoszą posłowie, jak i na etapie prac w Senacie, gdy poprawki wnoszone są przez Senat;
- odrębność poprawek wnoszonych przez Senat jest pochodną nierównorzędności Sejmu i Senatu w procesie ustawodawczym i szczególnej, decydującej w nim roli Sejmu;
- poprawki dotyczyć mogą wyłącznie materii, która była przedmiotem ustawy przekazanej Senatowi, w związku z czym Senat nie jest uprawniony do zastępowania treści ustawy treścią zupełnie inną, ponieważ ta może być wyłącznie przedmiotem nowej inicjatywy ustawodawczej. W przeciwnym razie poprawkę uznać należałoby za obejście konstytucyjnych przepisów o inicjatywie ustawodawczej (wyrok z 23 lutego 1999 r., K. 25/98, OTK ZU nr 2/1999);
- ograniczony zakres poprawek w odniesieniu do Senatu wynika także stąd, iż poprawki realizowane przez Senat w trybie art. 121 ust. 2 Konstytucji są wnoszone na końcowym etapie postępowania ustawodawczego, czego szczególnym wyrazem jest to, że Senat wnosi poprawki nie do projektu ustawy, ale do już uchwalonej ustawy (powołany wyrok K. 25/98);
- senackie poprawki w granicach materii objętej ustawą mogą przewidywać rozwiązania alternatywne (przeciwstawne w stosunku do treści przyjętej przez Sejm). W sytuacji jednak uchwalania przez Senat poprawek do ustawy nowelizującej alternatywność wyklucza modyfikowanie materii zawartej w ustawie nowelizowanej, której wyraźnie nie normuje ustawa nowelizująca. Obejmowanie „przy okazji” zmiany ustawy nowelizowanej poprawkami uchwalanymi w trybie art. 121 ust. 2 Konstytucji materii nie wyrażonych wprost w treści ustawy nowelizującej stanowi obejście art. 118 ust. 1, art. 119 i art. 121 Konstytucji;
- art. 7 Konstytucji wyklucza domniemywanie kompetencji organów konstytucyjnych, a zatem przekroczenie przez Senat granic poprawek wnoszonych w trybie art. 121 ust. 2 Konstytucji nie może być sanowane przez fakt ich nieodrżucenia przez Sejm w trybie art. 121 ust. 3 Konstytucji. Konstytucyjnie uregulowane zasady trybu ustawodawczego, jako proceduralne gwarancje stanowionego prawa w demokratycznym państwie prawnym (art. 2 Konstytucji), nie mieszczą się w zakresie autonomii Sejmu i Senatu nie mogą stanowić podstawy dla ustawodawczej „drogi na skróty”, albowiem stanowią „ważną gwarancję dla społeczeństwa w demokratycznym państwie prawnym (...) stanowienia prawa ze szczególną rozwagą, przy istnieniu i przestrzeganiu instytucjonalnych warunków wszechstronnego rozważenia zgłaszanych propozycji legislacyjnych, zanim staną się one obowiązującym prawem” (por. wyrok TK z 9 stycznia 1996 r., K. 18/95, OTK ZU nr 1/1996.”).

W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 lutego 1999 r. K 25/98 Trybunał wyjaśnił z jakiego powodu właśnie tak musi być. Czym innym jest inicjatywa ustawodawcza, a czym innym jest poprawka. W uzasadnieniu wyroku czytamy:

„Otóż istotą „inicjatywy ustawodawczej” jest to, że jej wniesienie uruchamia postępowanie w celu rozpatrzenia projektu, a więc treści proponowane w inicjatywie muszą być poddane pełnej procedurze parlamentarnej zanim dojdzie do ich uchwalenia. Istotą „poprawki” jest zaś to, że wnoszona jest ona w trakcie prac nad projektem ustawy bądź nad uchwaloną już ustawą; nigdy więc treści proponowane w poprawce nie są poddane pełnej procedurze rozpatrzenia. Ma to istotne znaczenie z punktu widzenia ogólnych zasad funkcjonowania parlamentu. Istotą prac parlamentarnych jest wieloetapowość – każda decyzja ustawodawcza, zanim dojdzie do skutku, musi przebyć szereg kolejnych etapów postępowania. Chodzi o zapewnienie wystar-

czającego czasu dla refleksji i przemyśleń, tak aby ostatecznie przyjmowany tekst stanowił wynik jego rozważenia przez różne gremia parlamentarne w określonych prawem odstępach czasu (...).”.

W przypadku art. 4 ustawy Senat zgłosił poprawkę do ustawy przedstawionej przez Sejm, ale w przedmiocie, który nie był przedmiotem uchwalonej ustawy. Przedmiotem ustawy uchwalonej przez Sejm nie była zmiana ustawy o broni. Przedmiotem uchwalonej przez Sejm ustawy nie był problem procedury wydawania pozwoleń na broń.

Jak jednoznacznie wskazał Trybunał Konstytucyjny senackie poprawki mają ograniczony zakres, nie może być ich przedmiotem modyfikowanie materii nie zawartej w ustawie nowelizowanej. Trybunał dyskwalifikował modyfikowanie materii zawartej wprawdzie w ustawie nowelizowanej, ale której wyraźnie nie normuje ustawa nowelizująca, a poprawka senacka poszła o wiele dalej. Poprawka dotknęła materii, której w ustawie nowelizującej po prostu nie było wcale.

Rozumowanie Trybunału jest w sprawie przedmiotowej ustawy dyskwalifikujące poprawkę przez dopisanie do ustawy punktu regulującego zmianę ustawy o broni. Poprawki dotyczyć mogą wyłącznie materii, która była przedmiotem ustawy przekazanej Senatowi, w związku z czym Senat nie jest uprawniony do zastępowania treści ustawy treścią zupełnie inną, ponieważ ta może być wyłącznie przedmiotem nowej inicjatywy ustawodawczej.

Tym samym art. 4 ustawy został uchwalony w sposób niezgodny z art. 118 ust. 1, art. 119 i art. 121 Konstytucji RP.

4. Podsumowanie

Jak wnioskodawcy udowodnili powyżej, wskazane we wniosku przepisy ustawy:

- 1) zlikwidowały udział czynnika społecznego w nadzorze nad działaniem jednostek terenowych – zarządów okręgowych PZŁ;
- 2) pozbawiły mechanizmów demokratycznych wybory władz PZŁ;
- 3) pozbawiły organy wykonawcze (zarząd główny, zarządy okręgowe) kadencyjności;
- 4) nałożyły na Polski Związek Łowiecki obowiązek przejęcia z mocy prawa zobowiązań koła łowieckiego (niezależnej osoby prawnej) z tytułu odszkodowań za szkody łowieckie, w przypadku rozwiązania koła łowieckiego lub bezskutecznego upływu terminu na wypłatę odszkodowań;
- 5) wprowadziły zakaz szkolenia i układania psów myśliwskich oraz ptaków łowczych (sokolnictwo);
- 6) wprowadziły zakaz wykonywania polowania w obecności i przy udziale dziecka do lat 18;
- 7) wprowadziły reguły szacowania szkód łowieckich, zakładające udział sołtysa jako osoby niezależnej wykonującej szacowanie oraz zgłaszanie szkód do gminy wraz z informowaniem o procesie jej likwidacji przez gminy;

8) wprowadziły obowiązek okresowych badań dla myśliwych w sposób niezgodny z procedurą legislacyjną.

przez co naruszyły art. 2, art. 7, art. 9, art. 17, art. 31, art. 32, art. 47, art. 48, art. 58, art. 91 ust. 2, art. 118 ust. 1, art. 119, art. 121 oraz art. 167 Konstytucji RP.

W związku z powyższym wnosimy jak w petitum wniosku.

Załączniki:

- lista podpisów posłów popierających wniosek
- odpisów wniosku wraz z załącznikami